

DIDZA' RUZEJNI'I BUNÁCH HEBREO

Dios bé'lenë' rë'u didza' lu ru'ë Zxi'nczë'

¹ Zian lzu len zian ca benë' Dios, bé'lenë' xuz xtau'ru' didza' dza ni'të lu rú'aque' bönni' glu'ë didza' uláz queë'.

² Na'a, ga ruúdx xtidzë'ë, dza ni zoaru' na'a, Dios bé'lenë' rë'u didza' lu ru'ë Zxi'nczë'. Dios buzóë' Lë' quië gaqui queë' Zxi'në' yúgu'të le naqui queë' Lë', ati' lu në'ë Zxi'në' na', Dios benë' yödzyú ni.

³ Zxi'në' na' naquë' ca tu le rgu'u yení' qui yöl-la' yení' queë' Dios, len ca naquë' Zxi'në' ruluí' lahui gdu ca naquë' Dioscz. Runczë' ga nacua'tecz yúgu'të, rugunë' dxin didza' ru'ë len yöl-la' huac queë'. Cati' budx benë' le ruún rë'u dxi'a ca nac dul-la' nabága'ru', yajchö'ë cuít lë'ë yubél Dios, Nu rö' rna bë' xtsa'tër.

Zxi'në' Dios náctërë' blau ca yugu' gbaz la'y

⁴ Zxi'në' Dios náctërë' blau ca yugu' gbaz la'y queë' Dios, le nactër blau le lë', lë na' Dios glu'ë Lë' le naquë' Zxi'nczë', ca laquë' gbaz la'y queë' na'.

⁵ Dios gatga gudxë' tuë' gbaz la'y queë' ca na' gudxë' Zxi'në', gnë':

Zxi'na' nacu',

Buzóa' Li' na'a.

Gatga bë'ë didza' queë' tuë' gbaz la'y ca na' bë'ë didza' queë' Zxi'në', gnë':

Gaca' Xuzë',

Ati' Lë' gaquë' Zxi'na'.

6 Lëzca' cni, cati' Dios buzóë' Bi'i queëczë' lu yödzyú ni, gnë':

La'yij ládxi'quë' Lë' yúgu'të gbaz la'y queë' Dios.

7 Ca nacquë' gbaz la'y queë', rna:

Lë' runë' ga nacquë' ca bö' reycj gbaz la'y queë',

Ati' gbaz la'y tunquë' xchinë', runë' ga nacquë' ca gui'.

8 Na'a, ca nacczë' Zxi'në', rnë':

Ga rø'u rna bë'u, gna bë'teczu', Dios.

Tsahui' nac ca rna bë'u.

9 Nadxi'ínu' le nac tsahui', len clëg le cunác.

Qui lë ni na' Dios budödë' lu na'u yöl-la' uná bë',

Len benë' ga ruzí'tëru' Li' xbey yöl-la' uná bë'

Ca le tu'zí' xbey lza'u.

10 Lëzca' cni rnë':

Li', Xan, cati' gzu lau, benu' yödzyú,

Len lu na'zu' buzú' luzxbá.

11 Huadöd quegac, san Li', tsaz gdi'u.

Yúgu'të gtëbgac ca rtëb lari',

12 Len ca lari' utubcu' lei, len utsa'cu' lei,

San Li', gatga utsá' cuinu'

Len gatga ggulu'.

13 Dios gatga gudxë' tuë' gbaz la'y queë' ca gudxë' Zxi'në', gnë':

Grø' cuít lë'a yubél

Cati' gunra' ga luzechu zxibgac lau'

Nup cuta'le'í Li' dxi'a.

14 Yúgu'të gbaz la'y queë' Dios nacquë' bö' huen dxin queë' Dios, nasölë'ë lequë' lácenë' nup ni nulagac.

2

Cutu ral-la' uca'nru' ca'z yöl-la' ruslá

¹ Qui lë ni na', szxõnitër ral-la' güi' ládxi'ru' le chbyõniru', cui gac chop ládxi'ru'.

² Guc bë' nac gdutë li didza' na', dza ni'të bdxin lu na'quë' gbaz la'y queë' Dios, ati' yúgu'të nup guladód bë'i ca rna bë' didza' na' len cutu glun ca rna didza' na', Dios benë' lequë' zxguia' ca na' rajlóz le glunë'.

³ Lëzca' cni cutu ca' ularu' rë'u lu zxguia' na' chqui' uca'nru' ca'z yöl-la' ruslá ni, lë na' benë' lban qui zi'al Lëczë' Xanru', ati' nup gulayõni Lë' gululu'i rë'u nac gdutë li.

⁴ Lëzca' cni Dioscz benë' tsazxõn lequë' lna' lau, le benë' le nacgac bë' len le tun ga rubániru', len yugu' yöl-la' huac zxõn. Gdisië' ca' quequë' yugu' le runödzejë' Dios Bö' La'y tsca gu'ncznë' Dios.

Dios benë' ga böaquë' Jesús gdu ca nacru' rë'u

⁵ Dios cutu budödë' lu na'quë' gbaz la'y queë' yödzyú zi'a za', lë na' rui'ru' didza' qui.

⁶ Na'a, ca nac lë ni, nayúj lu guich la'y didza' bë' nu run lna' lau, rna:

Dios, rubántsquida' le rui' ládxi'cu' bunách.

Rubántsquida' le ráclenu' lequë'.

⁷ Yelati'z cuidi' ca yugu' gbaz la'y quiu' benu' lequë'.

Buzú' quequë' yöl-la' zxõn len yöl-la' run ba la'n

Len budödu' lu na'quë' yúgu'të le benu' Li'.

⁸ Yúgu'të budödu' lu na'quë' quië la'ná bé'inë' lei.

Nayúj lu guich la'y lë na', rna: “Budödu' lu na'quë' yúgu'të.” Cutu bi buca'në' le cutu budödë' lu na'quë', san ga rdxintë na'a dza, cutu rlé'iru' yu'u lu na'quë' yúgu'të.

⁹ Ráquibe'iru' bi guc queë' Jesús. Tu chi'z, Dios benë' ga böaquë' yelati'z cuidi' ca yugu' gbaz la'y queë', böaquë' bunách quië gutië', gzxaca' gdi'ë Jesús lu yöl-la' gut uláz quegac yúgu'të bunách, le buzá' ladxë'ë queëru' cni Dios. Le benë' cni Jesús, Dios benë' ga rata' queë' yöl-la' yení' len yöl-la' run ba la'n.

¹⁰ Dios benë' yúgu'të le rlé'iru' len runë' ga nacua'tecz. Dios benë' ca ral-la' gunë' cati' benë' ga nac bë' naquë' gdu Cristo ni'a qui le gzxaca' gdi'ë. Cni benë' Dios queë' Cristo, Nu bdel-li' yöl-la' ruslá quië gac gchë'ë bunách zian yehua' yubá queë'.

¹¹ Ruúnë' dxi'a bunách quië laqui quizi queë' Dios. Nup na' ruúnë' Cristo dxi'a, tuzë' naquë' Xuzquë' len Xuzczë'. Qui lë ni na', cutu ca' ru-tui'në' Zxi'në' Dios, rnë' nacquë' böchi' lzë'ë.

¹² Ca nac lë ni nayúj lu guich la'y, rna:

Quíxjöi'da' böchi' lza'a ca nacu' Li', Dios.

Gatsj lahui'l bunách tu'dúb quiu',

Gul-la' quiu' yöl-la' ba.

¹³ Lëzca' cni rnë':

Uzxöni ladxa'a-në' Dios.

Ga yubl nayúj, rnë':

Gul-yutsca' neda' len yugu' zxi'në',

Nup na' Dios bennë' quia'.

¹⁴ Qui lë ni na', le náquicnë' bëla' len rön yugu' zxi'në' na', lëzca' cni Cristo ben cuinë' ca nacquë', böáquinë' bëla' len rön. Cni benë' quië guc gutië' len cni guc busnitië' yöl-la' huac uná bë' qui tu' xöhui', nu na' dë lu në'i gdödi bunách.

15 Cni benë' Cristo quië guc busanë' yúgu'të nup glac ca bönni' nadá'ugac tsal ni nacuá' nabangac, le gladxi yöl-la' gut.

16 Nac bë' cutu benë' cni quië gáclenë' yugu' gbaz la'y queë' Dios, san quië gúclenë' yugu' zxi'n xsoë' Abraham.

17 Qui lë ni na', ben bayúdx böaquë' Cristo gdu ca nacquë' böchi' lzë'ë na', quië gaguë' lahuë' Dios tu bxuz blau, runë' ca rnë' len ruhuechi' ladxë'ë bunách, lenca' quië gunë' le gun ga gata' lu në'ë ugúë' dul-la' nabága'gac bunách.

18 Na'a, le gzxaca' gdi'ë Lëczë' Cristo, ati' gzxi' bë' Lë' tu' xöhui', qui lë ni na' napë' yöl-la' huac gáclenë' nup ni, rzi' bë' lequë' tu' xöhui'.

3

Jesús náctërë' blau ca Moisés

1 Qui lë ni na', böchi' lza'adau', lbi'ili' na' nacli' quizi queë' Dios le bulidzë' lbi'ili' Dios, gul-yú dxi'a ca naquë' Jesucristo. Naquë' gbaz nasölë'ë Dios lenca' bxuz blau qui le nazí' lu na'ru'.

2 Jesús ni runë' ca rna xtidzë'ë Dios, Nu na' buzóa Lë' xlatjë', ca na' benë' ca' Moisés, benë' ca rna xtidzë'ë Dios laugac yúgu'të bunách queë' Dios.

3 Náctërë' blau Jesús ca Moisés, quië gac queë' yöl-la' ba, ca na' nacrë' blau bönni' naquí queë' tu yu'u ca nac huen dxin zoë' lu yu'u na'.

4 Yúgu'të yu'u, zoa nu ben lei, san Dios naquë' Nu ben yúgu'të le rlé'iru'.

5 Le nactë Moisés benë' ca rna xtidzë'ë Dios laugac bunách queë' Dios, guquë' ca bönni' huen dxin, len benë' lna' lau qui didza' ral-la' gu'ë Dios,

⁶ san Cristo runë' ca rna xtidzë'ë Dios, len naquë' Zxi'nczë', nacuá' lu në'ë bunách queë' Dios. Rë'u ni, nacru' bunách na' queë' Dios chqui' gacru' tsutsu ga gdxinr dza udx, gacru' tsutsu ca rdip ládxi'ru' lenca' ca rudzí jilenru' lë na' runru' löz.

Dë latj ga luzí' ládxi'gac bunách queë' Dios

⁷ Qui lë ni na', nayúj lu guich ca rnë' Dios Bö' La'y, rna:

Na'a, chqui' ryõnili' didza' ru'ë Dios,

⁸ Cutu gacli' zid lu icj ládxi'dau'li'

Ca na' glac nup ni' guladá'baga' Dios

Cati' ni' gulazí' bë' Lë' lu latj ca'z.

⁹ Ni' gulazí' bë'ë neda' xuz xtau'li'

Zal-la' gulalé'inë' le bena' gdu ca choa' iz.

¹⁰ Qui lë ni na' gleyda' bunách dza ni'

Len gnia': "Ta'chíxiteczně' ca ta'zá' ládxi'quë'.

Cutu tē'nnë' la'nöznë' le rē'nda' lunë'."

¹¹ Qui lë ni na' gleyda' lequë' len bena' tsutsu xtidza'a, gnia':

"Cutu la'yazië' ga luzí' ládxi'quë' tsazxõn len neda'."

¹² Gul-gún chi'i cuinli', böchi' lza'adau', cui gacli' curejlë' xõhui' nituli' lbi'ili', len cui usanli'-në' Dios ban.

¹³ Na'a, gul-zejni'i tuli' yetuli' yúgu'të dza, tsal ni nac dza ni zoaru' na'a, cui si' ye'i lbi'ili' le nac dul-la', len cui gacli' zid lu icj ládxi'dau'li' nituli' lbi'ili'.

¹⁴ Yúgu'tëru' gunru' tsazxõn Cristo chqui' gacru' tsutsu ga gdxinr dza udx, ca na' gzu lau rdip ládxi'ru'.

¹⁵ Cni ral-la' gunru' tsal ni rna:

Na'a, chqui' ryõnili' chi'ë Dios,

Cutu gacli' zid lu icj ládxi'dau'li,

Ca na' glac nup ni' guladá'baga' Dios.

¹⁶ ¿Nupx na' gulayöni xtidzë'ë Dios len guladá'baga' Lë'? Glun cni yúgu'të nup ni' bubijë' lequë' luyú Egipto Moisés.

¹⁷ ¿Nupx na' gleyne' Dios gdu ca choa' iz? Glac nup ni' glun dul-la', ati' glat lu latj ca'z.

¹⁸ ¿Nupx ni' benë' tsutsu xtidzë'ë Dios, gnë' cutu la'yazië' ga luzí' ládxi'quë' tsaxxön len Lë'? Glac nup ni' cutu glun ca rna xtidzë'ë Dios.

¹⁹ Na'a, ráquibe'iru' cutu guc la'yazië' le cutu gulayejlë'ë Dios.

4

¹ Na'a, tsal ni nagá'n queëru' le gzxi' lu në'ë Dios quië gac tsazru' latj queë' ga uzí' ládxi'ru', ral-la' gádxiru' qui nadxi unítli' latj tsazli' ni'.

² Byöniru' rë'u didza' dxi'a ca na' gulayönnë' lequë', san lequë' cutu guluzi'ë xbey didza' na' gulayönnë', le cutu gulayejlë'ë Dios cati' gulayönnë' lei.

³ Rë'u ni réjlë'ru' Dios, ati' tsazru' latj queë' ga uzí' ládxi'ru'. Rac ca na' gnë' Dios:

Qui lë ni na' gleyda' lequë'

Len bena' tsutsu xtidza'a, gnia':

Cutu la'yazië' ga luzí' ládxi'quë' tsaxxön len neda'. Dë latj tsazru' ga uzí' ládxi'lenru'-në' Dios, zal-la' budx benë' xchinë' dza ni'të Dios cati' ni' benë' yödzlyú ni len chruzí' ladxë'ë.

⁴ Nayúj lu guich la'y ga rui' didza' ca nac qui dza bugádx, rna: “Buzí' ladxë'ë Dios dza bugádx yugu' lu dxin benë'.”

⁵ Ga yubl rna: “Cutu la'yazië' ga luzí' ládxi'quë' tsazxõn len neda'.”

⁶ Nup ni', zi'al gulayõni didza' dxi'a, cutu gulayáz ni' le cutu glun ca rna xtidzë'ë Dios. Qui lë ni na', ral-la' la'yáz ni' bunách yubl.

⁷ Qui lë ni na' ca', Dios bulu'ë tu dza yubl, gnë': “Na'a dza.” Cni nac, cati' chgdöd iz zian, bë'ë didza' Dios lu ru'ë David, ca na' nayúj lu guich la'y, rna: Na'a dza, chqui' ryõnili' didza' ru'ë Dios, Cutu gacli' zid lu icj ládxi'dau'li'.

⁸ La'naru' benë' Josué ga guluzí' ládxi'quë', cutu bë'ë didza' Dios gdöd ni' qui yetúr dza cati' nu uzí' ládxi'len Lë'.

⁹ Qui lë ni na', nagá'n quegac bunách queë' Dios latj la'dél-li'në' ga luzí' ládxi'quë'.

¹⁰ Nup la'yáz ga luzí' ládxi'gac tsazxõn len Dios, luzí' ládxi'quë' lu dxin tunë', ca na' buzí' ladxë'ë Dios yugu' lu dxin benë' Lë'.

¹¹ Qui lë ni na', ral-la' güi' ládxi'ru' tsazru' ga ni' uzí' ládxi'lenru'-në' Dios. Cutu ral-la' tá'baga'ru' xtidzë'ë ca na' glun nup ni' cutu gulayejlë' Dios, len cutu gulayáz ni'.

¹² Bancz nac xtidzë'ë Dios len napcz yöl-la' huac. Rchugur ga rë' ca guia tuchi' natuchi' grop rui'i. Rchugu rdxin ga ta'dzág bö' nacczru' len le zoa lu icj ládxi'dau'ru', lenca' röxj ga rdxintë lu dxit lu bin. Run ga nac bë' le rbequi icjru' len le rza' ládxi'ru'.

¹³ Cutu bi gac ucáchi'ru' ga cugác glé'inë' lei Dios. Yúgu'të le nunczë' Dios nalá' lahui len narúj ga lna' lahuë' Dios. Lahuë' Lë' run bayúdx quíxjö'ru' le nunru'.

Jesús naquë' bxuz blau, náctërë' zxön

¹⁴ Zoa queëru' tu bxuz blau, náctërë' zxön, Nu na' gdöd ni' yehua' yubá, Jesús, Zxi'në' Dios. Qui lë ni na' ral-la' uga'nru' tsutsu ca nac le nazí' lu na'ru'.

¹⁵ Zoa queëru' tu bxuz blau, Nu gac huechi' ladxi' rë'u ca nacgac le rac queëru', le gzxi' bë' Lëczë' tu' xöhui' gdutë ca na' rzi' bë' rë'u tu' xöhui' na', san cutu bi dul-la' benë' Lë'.

¹⁶ Qui lë ni na', gdu ládxi'ru' ral-la' gbíga'ru' gal-la' ga rö'ë rna bë'ë Dios, Nu ruzá' ladxi' queëru', gnabru' lahuë' huechi' ladxë'ë rë'u len uzá' ladxë'ë queëru', gáclenë' rë'u cati' bi rac queëru'.

5

¹ Dios rböczë' núti'tëz bxuz blau ladj bunách, len ruzóë' lë' gunë' uláz quegac bunách yugu' le runë' lahuë' Dios, len cu'ë lahuë' Dios yugu' le tu'nödji bunách len yugu' böa' bëdx tu'dödcdë'-ba' lu bcugu la'y ni'a qui dul-la' nabága'quë'.

² Bxuz blau na', le rac queë' tuz ca rac quegac bunách, gac gaquë' zxön ladxi' len nup nacgac cunözi len nup ta'chixi ta'nigui.

³ Qui lë ni na', le naquë' bunáchz bxuz blau na', ni'a qui dul-la' nabága'czë' ral-la' cu'ë lahuë' Dios böa' bëdx na' tu'dödcdë'-ba' lu bcugu la'y, ca na' runë' ca' ni'a qui dul-la' nabága'gac bunách.

⁴ Nutu nu gac gun cuini bxuz blau, san Dios rulidzë' nu ral-la' gac bxuz blau, ca na' bulidzë' Aarón.

⁵ Lëzca' cni guc queë' Cristo, cutu ben cuinë' bxuz blau, san Dios buzóë' Lë' ca bxuz blau. Ca nac lë ni, Dios gudxë' Lë':

Li' nacu' Zxi'na'.

Buzóa' Li' na'a.

⁶ Lézca' cni gudxë' Lë' le nayúj ga yubl, gnë':

Li' nácteczu' bxuz,

Ca na' guquë' bxuz Melquisedec.

⁷ Cristo, cati' ni' zoaczë' yödzlyú ni, bulidzë' Dios len gúta'yuë' lahuë'. Grödxyé'ë len grödxë' lahuë' Dios, Nu guc uslá Lë' lu yöl-la' gut, ati' Dios byönnë' Lë' le gúdxinë' Lë' gdu ladxë'ë.

⁸ Zal-la' guquë' Zxi'në' Dios, bzëdë' gunë' ca rna xtidzë'ë Dios le glac queë' le gzxaca' gdi'ë.

⁹ Cati' chguquë' Cristo gdu ca ral-la' gaquë' bxuz blau, Dios benë' Lë' Nu ruslá tsaz yúgu'të nup tun ca rna xtidzë'ë.

¹⁰ Ni'r Dios buzóë' Lë' naquë' bxuz blau ca na' guquë' bxuz blau Melquisedec.

Zoa banádx queëru' hueycjru' tá'baga'ru'-në' Cristo

¹¹ Ca nac lë ni, zian le ral-la' güí'lentu' lbi'ili' didza', le nac baníg quíxjöi'tu' lbi'ili', le curéjni'nili'.

¹² Chgdöd dza ral-la' gac usédili' bunách xtidzë'ë Dios, le chbyönili' xtsey, san rquínili' nu quíxjöi' lbi'ili' leyúbl yugu' le cunác baníg nazí' lu në'i nu zì'a rejlë'. Naga'nli' ca bi'i huë'ndau' ta'quínibi' nidxi' len clëg la' huagu tsutsu.

¹³ Yúgu'të bönni' naquincnë' nu usëdi lequë' lë na' cunác baníg, nacquë' ca bi'idau' ti'jbi' nidxi'. Cutu nazëdquë' ca rajlöz le nac tsahui'.

¹⁴ La' huagu tsutsu tu'zì' xbey nup chnalgac, nup na' gac láquibe'i le nac dxi'a len le cunác dxi'a, le nugunquë' dxin yöl-la' rejni'i quequë'.

6

¹ Qui lë ni na', cutu ral-la' usëdteczru' yugu' zxba bzëdru' cati' zi'a gzu lau ryõniru' ca nac queë' Cristo. Ral-la' nõr-ru' quië gacru' gdu bunách queë' Cristo. Cutu naquín usëdru' leyúbl yugu' zxba cunác baníg ca ral-la' ubí'i ládxi'ru' len ca cutur gunru' le cunác, len ca ral-la' tséjlë'ru'-në' Dios,

² len ca nac zxba qui le rdilru' nis, len ca rxoa na'ru' bunách ta'yejlë' Cristo, len ca ral-la' lubán nup natgac, lenca' ca gunë' Dios, gchuguë' quegac bunách tua'dö', chqui' chnazëdru' yúgu'të lë ni.

³ Cni gunru' chqui' gunnë' rë'u latj Dios.

⁴⁻⁶ ¿Naru' huactsa gunru' ga lubí'i ládxi'gac leyúbl nup tu'huéycj ta'dá'baga' Dios? Chqui' bdxin quequë' yení' queë' Dios, len guluzi'ë xbey le runödzejë' Dios zoë' yehua' yubá, len glaquë' tuz len Dios Bö' La'y, len chqui' guluzi'ë xbey didza' dxi'a queë' Dios len yöl-la' huac qui dza zi'a za', len chqui' ni'r tu'huéycj ta'dá'baga' Dios, cutu ca' gac nu gun ga lubí'i ládxi'gac leyúbl, le gac tsca ludë'ë leyúbl lë'i yag cruz Zxi'në' Dios len lunë' tsca lutitjë' Lë' lahui' laugac bunách.

⁷ Nup tun cni nacgac ca yu na' ruzí' xbey nis guiöj le rbix lahui zian lzu. Chqui' yu na' runödzej le tu'zí' xbey nup ta'n yu na', rdzag ladxë'ë lei Dios,

⁸ san chqui' ruzóaz lba yötsi' len bëscá' yu na', nac ditj len nabía dö', len nac quië nu uzegui' lei.

Le runru' löz le run ga nacru' tsutsu

⁹ Zal-la' rui'tu' cni didza', lbi'ili' na' nadxi'itu', ráquitu' ruzi'li' xbey le nacgacr dxi'a, le tu'zí' xbey nup nulagac.

10 Dios naquë' tsahui' len cutu gal ladxë'ë dxin dxi'a benli' len yugu' le benli' le nadxi'ili' Lë', gúclenli' nup náquigac quizi queë' Dios len runli' xchingac.

11 Na'a, ré'nitú' güi' ladxí'li' tu tuli' gunli' cni ga gdxinr dza udx, quië gata' gdu queëli' lë na' runli' löz.

12 Ré'nitú' cugacli' zxhuëd, san gunli' ca tun nup ta'yejlë' Dios len ta'böz zxön ladxí', ati' gdél-li'li' yugu' le gzxi' lu në'ë Dios gunnë' queëru'.

13 Cni gac, le benë' tsutsu xtidzë'ë Dios cati' gzxi' lu në'ë bi gunnë' queë' Abraham. Le cutu zoa nu nacr blau ca Dios, qui lë ni na' gney cuinë', cati' ni' benë' tsutsu xtidzë'ë.

14 Cni gnë' Dios: "Le nactë guna' ga gac dxi'a quiu', len guna' ga la'yántscabi' zxi'n xsu'."

15 Glözë' zxön ladxí' Abraham, ati' bdél-li'në' le gzxi' lu në'ë Dios gunnë' queë'.

16 Cati' runë' tsutsu xtidzë'ë bönni', rneynë' nu nactër blau ca lë', ati' lë ni ruzóa dxiz yúgu'të didza' bizxj, le nunë' tsutsu xtidzë'ë.

17 Qui lë ni na' benë' tsutsu le gzxi' lu në'ë Dios gunë', gney cuinë', le gu'nnë' ului'inë' nup luzí' xbey le gzxi' lu në'ë unödzejë' quequë', nactsca löz len tsaz nac le nuzóa lahuë' gunë'.

18 Le gzxi' lu në'ë Dios len le benë' tsutsu, chop ni gatga gdza'gac, len ca nac quegac chop ni, cutu gac si' yë'ë Dios. Cni benë' Dios quië gactsca löz queëru' tu le hui' zxön rë'u. Ruzxöni ladxí'ru' Lë' gdél-li'ru' lë na' runru' löz le nuzóë' queëru'.

19 Lë na' runru' löz ruzoatecz tsutsu icj ladxí'dau'ru', len nac ca tu du guia ruzóa dxiz barco. Lë na' runru' löz run chi'ë ni'a queëru'

Cristo ga ni' zoë' Dios yehua' yubá, le nadxín lu latj la'y na' zoa cudzi'l lari' nal-la' lu gdau' zoa ni' yehua' yubá.

²⁰ Ga ni' zoë' Dios, gyazië' Jesús uláz queëru' ca Nu rnör lauru', ati' Dios nuzóë' Lë' naquë' tsaz bxuz blau ca na' guquë' bxuz blau Melquisedec.

7

Jesús naquë' bxuz blau ca guquë' Melquisedec

¹ Melquisedec guquë' bönni' rna bë'ë lu yödz Salem, lenca' bxuz queë' Dios, náctèrë' blau. Cati' zuzë'ë Abraham, zuhuöjë' gdöd guc gdil-l cati' buxicjë' bönni' ta'ná bë'ë, brujë' Melquisedec na', yajtsaguë' Abraham len gnabnë' Dios gun la'yë' Abraham.

² Abraham bë'ë queë' tu cuia tsa tu chi cuia qui yúgu'të le bdél-li'në' lu gdil-l na'. Ca lë' Melquisedec na' rna lu didza' xidza': "Bönni' Uná Bë' Tsahui'", len naquë' ca' Bönni' rna bë'ë lu yödz Salem, le rna lu didza' xidza': "Bönni' Uná Bë' Rbequi Dxië'."

³ Cutu zoa lu guich le rna gulacu'ë xuz xnë'ë, o xuz xtau'huë', len cutu nayúj dza guljë' o dza gutië', san naquë' ca naquë' Zxi'në' Dios le naquë' tsaz bxuz blau.

⁴ Gul-yutsca' na'a, ca na' guquë' zxön Melquisedec na', le bë'ë queë' lëczë' xuzru' Abraham tu cuia tsa tu chi cuia qui lë na' glijë' lu na'quë' bönni' ta'ná bë'ë ni' buxicjë' lu gdil-l.

⁵ Lu zxba queë' Moisés, Dios rna bé'inë' yugu' zxi'n xsoë' Leví, nup nacgac bxuz, la'zi'ë tu cuia tsa tu chi cuia qui le ta'zí' bunách Israel, zal-la'

nacgac di'a dza quequë', le nacquë' yúgu'tè' zxi'n xsoë' Abraham.

⁶ Melquisedec na' cutu naquë' di'a dza quequë', san gzxi'ë tu cuia tsa tu chi cuia lu në'ë Abraham, nu na' bdel-li' yugu' le gzxi' lu në'ë Dios gunnë' queë'. Lëzca' Melquisedec na' gnabnë' Dios gun la'yë' Abraham

⁷ ati' nutu nu gac tá'baga' lë na' rna: “Nu nadel-li'r lahuë' Dios rnabi Dios gun la'yë' nu nacr cuidi'z.”

⁸ Na'a, dza ni zoaru' na'a, nup ta'zì' tu cuia tsa tu chi cuia lu na'gac bunách nacgac ca' bunách tatz, san Melquisedec na', zoa le run lna' lau queë', rna zoë' nabanë'.

⁹ Na'a, huac gnaru' queë' Leví len quegac zxi'n xsoë', nup na' ta'zì' tu cuia tsa tu chi cuia lu na'gac bunách, lëzca' gulaguizxjë' tu cuia tsa tu chi cuia cati' ni' Melquisedec na' gzxi'ë tu cuia tsa tu chi cuia lu në'ë Abraham, xuz gul gdöd quequë'.

¹⁰ Cni nac, le huac gnaru' Abraham ni' nu'ë lë'ë Leví len yugu' zxi'n xsoë' cati' ni' yajtsaguë' lë' Melquisedec, le cunaljcdë'.

¹¹ Ta'zì' zxba gna bë'ë Moisés bunách Israel lu na'gac bxuz, nup nacgac zxi'n xsoë' Leví ga nababë' ca' Aarón, bxuz blau. Na'a, la'naru' guc luhuöac gdu tsahui' bunách lahuë' Dios le tun ca rna bë' zxba queë' Moisés, cutu ben bayúdx soa yetú bxuz ca guquë' Melquisedec len clëg ca guquë' Aarón.

¹² Chqui' rutsë'ë Dios ca ral-la' gaquë' bxuz, run bayúdx utsë'ë ca' ca nac zxba queë'.

¹³ Xanru', Nu na' nayúj lu guich ca nac queë' yugu' lë ni, nababë' yetúr cö' zxi'n xsoë' Israel ca le

nababë' Leví na', len qui cö' zxi'n xsoë' ga nababë' Xanru', nutu nu guc bxuz lahuë' Dios.

14 Nac cni le nac bē' guljē' Xanru' lu cō' di'a dza queë' Judá, ati' Moisés cutu bē'ë didza' queë' Judá na' cati' bē'ë didza' quegac nup ral-la' lac bxuz.

15 Nactēr bē' lē ni ni'a qui le rac na'a. Ca na' guquë' bxuz Melquisedec, chbuluí' lahuë' yeturë' bxuz, Jesús.

16 Bōnni' ni, cutu guquë' bxuz le rna bē' zxba ca ral-la' lac di'a dza queë', san naquë' bxuz le napë' yöl-la' huac qui yöl-la' na'bán le gatga udx.

17 Nayúj lu guich la'y le run lna' lau queë', rna:

Tsaz nacu' bxuz

Ca na' guquë' bxuz Melquisedec.

18 Na'a, nadúa zxba gul ni', le cutu gdap yöl-la' huac uná bē', len cutu bi guc gun.

19 Zxba queë' Moisés na' cutu guc un gdu tsahui' bunách. Na'a, chgyu'u tu le runru' löz le nacr dxi'a, le run ga gac gbíga'ru' gal-la' ga zoë' Dios.

20 Cati' benë' Dios ga naquë' bxuz Jesús, benë' tsutsu xtidzë'ë.

21 Cutu benë' tsutsu xtidzë'ë Dios cati' bucu'ë bunách ni' ca bxuz, san cati' benë' ga naquë' bxuz Jesús, benë' tsutsu xtidzë'ë, gnë':

Bena' tsutsu xtidza'a neda', Xanu', gnia':

“Cutu utsá'a ca guna'.

Tsaz nacu' bxuz

Ca na' guquë' bxuz Melquisedec.”

22 Qui lē ni na', Cristo naquë' Nu run ga nac löz didza' rucá'n tsahui' le nacr dxi'a ca lē na' guc zi'al.

23 Yugu' bxuz ni', bōnni' zian glaquë', le cutu guc luga'në' ni le glatië',

24 san le zóateczë' Jesús, tsaz naquë' bxuz len cutu gac nu huaz xlatjë' gac bxuz.

25 Qui lë ni na', tsaz gac uslé' nup ta'biga' gal-la' ga zoë' Dios, tu'gún dxin Lë', le zóateczë' nabanë' rnë' dxi'a uláz quequë' lahuë' Dios.

26 Ben bayúdx soa queëru' tu bxuz blau cni. Naquë' la'y, len gdu dxi'a, len cutu dzaguë' bunách dul-la', san náctërë' blau ca yúgu'të le nacuá' ni' yehua' yubá.

27 Jesús ni, cutu naquë' ca yugu' bxuz blau yödzyú ni, le ben bayúdx yugu' dza gulagu'ë rön lahuë' Dios, guludöcdë'-ba' böa' bëdx lahuë' Lë' ni'a qui dul-la' nabága'gacczë', ati' gdöd ni' glunë' cni ni'a qui dul-la' nabága'gac bunách. Na'a, Jesús, tsaz glu'ë rön lahuë' Dios, cati' ni' budöd cuinë' lahuë' Dios, bulaljë' xchönczë' ni'a qui dul-la' nabága'gac yúgu'të bunách.

28 Lu zxba queë' Moisés nacgac bxuz bunách cunacgac gdu dxi'a, san gdöd bdxin ni zxba queë' Moisés, Dios benë' tsutsu xtidzë'ë, benë' ga naquë' bxuz blau Zxi'nczë', le naquë' gdu dxi'a ca ral-la' gaquë' bxuz.

8

Jesús naquë' Bxuz Blau queëru'

1 Na'a, ca rna lë na' zi'a gnia', nac cni: Zoa queëru' tu bxuz blau cni, Nu na' grö' cuit lë'ë yubél Dios ga ni' rö'ë, rna bë'ë yehua' yubá.

2 Lë' runë' dxin ca bxuz blau lu latj nactër la'y, le nac gdau' nac gdutë, lë na' buchisë' Xanru', len clëg bunách.

3 Dios rucu'ë yúgu'të bxuz blau quië la'gu'ë lahuë' Dios yugu' le tu'nödzy bunách, lenca' xchönca' böa' bëdx. Qui lë ni na' ben bayúdx soa ca' bi glu'ë Cristo lahuë' Dios.

4 La'naru' zoë' luyú ni, cutu ca' gaquë' bxuz, le nacuá'teczë' bxuz ni, nup ta'gú'u lahuë' Dios yugu' le tu'nödzy bunách ca rna bë' zxba queë' Moisés.

5 Yugu' bxuz ni tunë' dxin qui tu le rulu'z, len le nac ca bxin qui lë na' zoa yehua' yubá. Cni nac, le gudxtsquë' Moisés Dios cati' zi'a uchisë' yu'udau' na' náquini guid, gnë': "Byutsca', ben yúgu'të gdu ca nac lë na' bului'ida' li' lu gui'a ni."

6 Na'a, bxuz blau queëru' ni runë' dxin qui le nactër lsaca', ati' ni'a qui le benë' Lë' zoa queëru' tu didza' rucá'n tsahui' le nactër lsaca' le rui' didza' qui le nactër lsaca' gzxi' lu në'ë Dios gata' queëru'.

7 La'naru' gdap gdutë yöl-la' huac didza' na' rucá'n tsahui' gzoa zi'al, cutu ben bayúdx soa didza' buróp ni rucá'n tsahui'.

8 Na'a, Dios rulu'ë cutu glac gdu dxi'a bunách ni' cati' bë'ë didza' ca na' nayúj lu guich la'y, gnë': Gul-yutsca', gnë' Xanru'. Za'c dza Cati' uzóa' tu didza' cub ucá'n tsahui', Le gúnlena' bunách Israel len bunách Judá.

9 Cutu gac ca guc didza' ni' rucá'n tsahui', Lë na' bénlena' xuz xtau'quë', Dza ni' gdel-la'a na'quë', Bubija' lequë' luyú Egipto. Le guluca'në' didza' quia' rucá'n tsahui', Neda' buca'na' lequë', rnë' Xanru'.

10 Qui lë ni na', cni gac didza' ucá'n tsahui' Gúnlena' bunách Israel Töd yugu' dza ni', rnë' Xanru'.

Uchizia' icj ládxi'dau'quë' zxba quia'
 Len uzuja' lei lu icj ládxi'dau'quë'.
 Ni'r gaca' Dios quequë'
 Ati' lequë' lacquë' bunách quia'.

¹¹ Cutu gun bayúdx nu usëdi lzë'i, gna:

Benbë'ë Xanru',
 Le lumbë'ë neda' yúgu'të',
 Ga su lau nu nac ca'z,
 Ga gdxintë nu nac blau.

¹² Huechi' ladxa'a lequë',

Len unít lahua' le cunác tsahui' glunë',
 Len cutur tsajneyda' dul-la' nabága'quë'.

¹³ Cati' ni' ru'ë didza' Dios qui tu didza' cub rucá'n
 tsahui', nac le chbgul lë na' gzoa zi'al, ati' chzoa
 gdua lë na' nagúl len chnac glas.

9

Latj la'y zoa luyú len latj la'y zoa yehua' yubá

¹ Na'a, didza' rucá'n tsahui' gzoa zi'al, dzaggac
 lei zxba ca ral-la' la'yíj ládxi'gac Dios bunách, ati'
 guc qui luyú ni latj la'y bdzag lei.

² Cni nac latj la'y na' náquini guid. Lu latj na'
 dë lahuil, nazí' lei Latj La'y, gulacuá' le nua' gui'
 len bcugu la'y ga ni' gulagu'ë lahuë' Dios yugu' yöt
 xtildau'.

³ Cudzi'l le buróp lari' nal-la' lu yu'u na' zoa latj
 ni' nazí' lei, Latj Nactër La'y,

⁴ ati' lu latj ni' gulacuá' tu bcugu náquini oro ga
 na' guluzégui'ë nör, lenca' tu gui'n ga yu'u didza'
 rucá'n tsahui', len nacu gui'n na' oro, ati' lu gui'n
 na' gulacuá' zxíga'dau' na' náquini oro, nadzá' yöt
 xtildau' na' nazí' lei maná, lenca' xuyág queë'

Aarón, lë na' bubõ' zxuza' në'i, lenca' yugu' guiöj blag na', nayúj láhuilgac didza' rucá'n tsahui'.

⁵⁻⁶ Lahui gui'n na' gulacuá' chop gbaz la'y náquicni oro, lëgac querubín qui latj ga buluí' lahuë' Dios, ati' guluzóa xilgac lahuil latj ga ni' glu'ë rön bxuz blau ni'a qui dul-la'. Cni gulucu'ë yugu' lë ni. Cutu gac quíxjõ'a na'a gdu ca nacgac lë ni.

Ta'yázteczë' bxuz lu latj zoa lahuil, tunë' ca nac dxin quequë' qui le ta'yíj ládxi'quë' Dios.

⁷ Lu latj buróp ni', tuzë' bxuz blau gyazië' tu lzuz tu iz, len bi'ë rön, le glu'ë lahuë' Dios ni'a qui dul-la' nabága'czë' lenca' ni'a qui dul-la' nabága'gac bunách, dul-la' glunë' le cutu gláquibe'inë'.

⁸ Cni ruzéjni'në' rë'u Dios Bõ' La'y, cutu ca' guc gdxinru' lahuë' Dioscz tsal ni' tu'gunë' dxin latj la'y na' zoa lahuil lu yu'u la'y na' náquini guid, le bdzag didza' rucá'n tsahui' gzoa zi'al.

⁹ Yugu' lë ni nac tu le ruluíz le rac na'a dza. Yugu' le gulagu'ë lahuë' Dios len rön quecha' böa' bëdx na' guludödcde'-ba' lahuë' Dios cutu guc luún gdu dxi'a icj ládxi'dau'quë' bönni' ni' gulayíj ládxi'quë' Dios cni.

¹⁰ Yugu' lë ni glui' didza' quegacz le gli'j glahuë', len ca ral-la' la'guí b cuinquë', len quegac zxba ca ral-la' gac qui gdu ca nayá' nabinquë'. Yugu' lë ni buzóë' quequë' Dios ga bdxintë dza ral-la' utsë'ë yúgu'të.

¹¹ Na'a, chduluí' lahuë' Cristo, naquë' bxuz blau qui le nac gdu dxi'a, le bla' lahui ni'a qui le benë' Lë'. Latj la'y ga na' gyazië' Lë' nacr blau len nacr gdu, len cutu náquini lu ni'a lu na'gac bunách, len cutu nac qui luyú ni.

12 Na'a, chgyazië' Cristo lu latj la'y na', clëg len xchönbca' bëdx dau' len xchönbca' chivo, san len rön queëczë'. Tu lzuz gyazië' lu latj nactër la'y, ati' cni guc, benë' ga nularu' tsaz.

13 Le nactë xchönbca' bëdx len chivo, len dö queëba' bëdx dau' guluzégui'ë-ba', yugu' le gulagu'ë lu icjgac nup nabága'gac dul-la', guc lugúa dul-la' na' nabága'gac bunách quië luún lequë' dxi'a gdu ca nayá' nabinquë' ca nac qui yöl-la' gdau' quequë'.

14 Na'a, guntër ca' xchönë' Cristo, le budöd cuinë' queë' Dios, guquë' gdu tsahui', zóalenë' Lë' Dios Bö' La'y, Nu zoatecz. Na'a, xchönë' Cristo ruún gdu dxi'a icj ládxi'dau'ru' lu yugu' le gbága'ru' le tun ga nu gat, quië gac gunru' xchinë' Dios ban.

15 Qui lë ni na' naquë' Jesucristo Nu ben tsutsu didza' cub rucá'n tsahui', le gutië' Lë', bugúë' dul-la' gulabaga' bunách cati' ni' zoa didza' gul rucá'n tsahui'. Gutië' ca' quië gac la'zi'ë lë na' gzxì' lu në'ë Dios unödziejë' quequë' bönni' bulidzë', le zoatecz.

16 Cati' ratië' nu bönni' len nuca'në' didza' ca ral-la' la'guisië' le naqui queë', run bayúdx gac bë' chnatië' bönni' na' quië gac lunë' ca rna didza' na' nuca'në'.

17 Cati' chnatië' bönni' na', gac lunë' ca rna didza' na', san tsal ni zoë' nabanë', cutu ca' gac lunë' ca rna didza' na'.

18 Qui lë ni na', didza' na' rucá'n tsahui' gzoa zi'al guc lsaca' le bdzag lei rön, le ruluí' zoa nu gut.

19 Cati' ni' gdíxjöi'në' bunách ni' Moisés ca nac-gac yúgu'të zxba queë' Dios, gdel-lë'ë rön quecba' bëdx dau' len quecba' chivo, nutsì'i nis, ati' len tu

guíxi'dau' nazí' lei hisopo len lítsa'ba' bö'cu' zxila' le ni'aj xna, buchijë' rön len nis na' lahui guich ga na' nayúj zxba na', lenca' láhuigac bunách.

²⁰ Ni'r gudxë' lequë': "Lë ni nac rön run tsutsu didza' rucá'n tsahui' le gna bé'inë' rë'u Dios gunru' ca rna."

²¹ Lëzca' cni buchijë' rön na' Moisés lu latj la'y náquini guid len lahui yúgu'të le tu'gunë' dxin quië la'yíj ládxi'quë' Dios.

²² Ca na' rna bë' zxba na', yelati'z cuguluhuöatë yúgu'të ral-la' un dxi'a leygac rön, ati' chqui' cutu tu'laljë' rön, cutu gdua dul-la'.

Xchönë' Jesucristo rugúa dul-la'

²³ Cni nac, ben bayúdx gzoa le bun dxi'a gdau' luyú ni le nac tu le ruluí'z ca nac lë na' dë yehua' yubá, san ca nac lë na' dë ni' yehua' yubá, ben bayúdx soa le un dxi'a nup la'yáz lei, le nacr lsaca' ca xchöncba' böa' bëdx dau' cni.

²⁴ Cutu gyazië' Cristo latj la'y náquini lu ni'a lu na'gac bunách, lë na' nac tu le ruluí'z ca nac le nac gdu, san gyazië' la' yehua' yubáz quië gac uluí' lahuë' na'a lahuë' Dios uláz queëru'.

²⁵ Bxuz blau zoë' luyú ni ryazië' latj nactër la'y tu tu iz len rön quecba' böa' bëdx, san cutu run bayúdx tsazië' Cristo zian lzu quië udöd cuinë' lahuë' Dios.

²⁶ La'naru' guc cni, gun bayúdx saca' quië Cristo, gatië' zian lzu dza ni'të cati' guta' yödzyú ga rdxintë na'a dza, san na'a cati' nac dza udx, tsaz buluí' lahuë' tu lzuz len budöd cuinë' lahuë' Dios, gutië' quië bugüë' dul-la' queëru'.

²⁷ Ca na' run bayúdx lat bunách tu lzuz ati' töd ni' cuequi xbeynë' leygac Dios,

28 lëzca' cni, tu lzuz gutië' Cristo, budöd cuinë' lahuë' Dios quië bugüë' dul-la' nabága'gac bunách zian. Na'a, uluí' lahuë' le buróp lzu, clëg quië ugüë' dul-la', san quië uslé' tsaz nup ta'böz Lë'.

10

1 Zxba na' gna bë'ë Moisés guc tu le rulu'iz ca nac le dxi'a zi'a za'c, len cutu guc gdu ca nacgac. Qui lë ni na', zxba na' queë' Moisés cutu guc un gdu tsahui' nup ni' guladxín lahuë' Dios, nua'gac rön quecba' böa' bëdx dau', lë na' gulagú'uteczë' lahuë' Dios yugu' iz.

2 La'naru' guc un lequë' gdu tsahui', cutu gulagú'uteczë' rön ni' lahuë' Dios, le cutur láquibe'inë' bönni' guc cni quequë' nabága'quë' dul-la' chqui' chguluhuöaquë' gdu tsahui'.

3 Rön ni' gulagu'ë lahuë' Dios yugu' iz yajsá' ládi'quë' nabága'quë' dul-la'.

4 Cni guc, le cutu ca' guc ugúa dul-la' xchöncba' bëdx len chivo.

5 Qui lë ni na', cati' bdxinë' Cristo yödzyú ni, gudxë' Dios ca na' nayúj lu guich la'y, rna: Cutu rë'nnu' nu cu'u lau' rön quecba' böa' bëdx San benu' ga naca' bunáchz.

6 Cutu rdzag ladxu'u nu uzegui'-ba' lau' böa' bëdx, O nu cu'u lau' xchöncba' ni'a qui dul-la'.

7 Ni'r gnia': "Ni zoa' guna' ca rë'nnu' Li', Dios." Nac ca na' nayúj lu guich la'y ca gac quia'.

8 Lë na' nayúj zi'al rna: "Cutu rë'nnë' Dios nu cu'u lahuë' rön quecba' böa' bëdx." Didza' ni rulu'í' rë'u cutur rdzag ladxë'ë lë ni Dios zal-la' lu zxba queë' Moisés rna bé'inë' Dios nu gun cni.

⁹ Gdöd ni' rna: “Ni zoa' guna' ca rë'nnu' Li', Dios.”
 Didza' ni ruluí'i rë'u rugúë' Dios lë na' gulagu'ë lahuë' zi'al len ruzóë' xlatj le glu'ë lahuë' Zxi'nczë'.
¹⁰ Na'a, Dios ruúnë' rë'u gdu dxi'a le benë' Cristo ca rë'nnë' Dios cati' ni' budód cuinë' lahuë' Dios uláz queëru', gutië' tu lzuz.

¹¹ Le nactë yúgu'të bxuz luyú ni, yugu' dza zuicnë', tunë' xchinquë', len la' tuz ca tunë', zian lzu ta'gu'ë lahuë' Dios xchöncba' böa' bëdx, yugu' le cutu ca' gac lugúa dul-la'.

¹² Na'a, Cristo, tu lzuz, tu le glu'ë tsaz lahuë' Dios ni'a qui dul-la', ati' ni'r yajchö'ë cuit lë'ë yubél Dios.

¹³ Ni' rbözë' dza gunë' Dios ga luzechu zxibgac lahuë' nup cuta'le'i Lë' dxi'a.

¹⁴ Ni'a qui tuz le glu'ë lahuë' Dios, tsaz benë' ga nacgac gdu nup na' bunë' dxi'a, bubijë' lequë' quizi queë' Dios.

¹⁵ Lëzca' cni runë' lna' lau lauru' Dios Bö' La'y, le gnë' zi'al lë na' nayúj lu guich, rna:

¹⁶ Cni gac didza' ucá'n tsahui' gúnlena' lequë' Töd yugu' dza ni', rnë' Xanru'.

Uchizia' icj ládxi'dau'quë' zxba quia',
 Len uzuja' lei lu icj ládxi'dau'quë'.

¹⁷ Gdöd na' gnë':

Cutur tsajneyda' dul-la' nabága'quë'
 Len dö' bia'quë'.

¹⁸ Qui lë ni na', chqui' chnadúa dul-la', cutur run bayúdx nu bi cu'u lahuë' Dios ni'a qui dul-la'.

Huac gbíga'ru' gal-la' ga zoë' Dios

¹⁹ Na'a, böchi' lza'adau', gdu ládxi'ru' gac gdx-inru' lahuë' Dioscz, ni'a qui xchönë' Jesucristo.

20 Tséajlenru' tu nöz cub len gdu le nuzóè' Cristo le rdxin cudzi'l lari' na' buséyj ga nu ryaz latj nactër la'y na', huac gnaru', nöz na' bsaljè' queëru' le budödè' xpéla'czè'.

21 Jesús naquè' queëru' tu bxuz náctërè' blau, len rna bé'inè' bunách queë' Dios.

22 Qui lè ni na' huac gbíga'ru' gal-la' ga zoè' Dios gdu ládxi'ru', len lu yöl-la' run löz queëru', le réjlè'ru' Cristo, le chbunè' dxi'a icj ládxi'dau'ru', cui uxös rë'u ládxi'dau'ru', ati' gdibè' gdu ca nayá' nabinru' len tu nis nactër gdu.

23 Ral-la' gacru' ca' tsutsu len cui gac chop ládxi'ru' ca nac le runru' löz qui le nazí' lu na'ru', le gzxi' lu në'è Dios gunnè' queëru', ati' Lè' runè' ca rnè'.

24 Ral-la' utíp ládxi'ru' ca' turu' yeturu', gunru' ga gdxí'iru' lza'ru' len gunru' ca' le nac dxi'a.

25 Cutur tu'dúb len rë'u la'gac bunách. Cutu ral-la' gunru' ca tun bunách na', san ral-la' utíp ládxi'ru' turu' yeturu', len gunr-ru' cni le rlé'iru' chzoa gdxin dza huödè' Xanru'.

26 Chqui' zéajlenru' runru' dul-la' töd núnbè'ru' le nac gdutè li, cutu ca' nagá'n bi gac cu'ru' lahuè' Dios le ugúa dul-la'.

27 Nup tun cni, lu yöl-la' radxi rdzöbi quequè' ta'bözè' dza gchuguè' quequè' Dios, la'yaziè' lu gui gabíl, lè na' uzégui'tecz nup ta'dá'baga' Dios.

28 Cati' buzóè' tsla'l zxba queè' Moisés bönni', guludöddè' lè' chqui' glun lna' lau qui le benè' chop tsonn bunách, ati' nutu nu buechi' ládxi' bönni' na'.

29 Na'a, gbága'rè' ca' zxguia' bönni' uzóè' tsla'l Zxi'nè' Dios, len uzóè' tsla'l ca' xchönè' run tsutsu didza' rucá'n tsahui', le ruún rë'u dxi'a. Nu bönni'

gunë' cni uca'në' ca'z Dios Bö' La'y, Nu ruzá' ladxi' queëru' le rquíniru'.

³⁰ Cni gac, le núnbë'ru'-në' Dios, Nu gna: “Quia' neda' naqui yöl-la' ruzí' la. Neda' ubi'a quegac bunách, rnë' Xanru'.” Lëzca' cni gnë': “Xanru' cuequi xbeynë' bunách queë'.”

³¹ Ral-la' gadxi gdzöbi nu ral-la' si' zxguia' lu në'ë Dios ban.

³² Gul-tsjajnéy dza chguladöd cati' ni' zi'a bdxin queëli' yení', ati' bia' blenli' zian le gulusaca' zi'ë lbi'ili'.

³³ Gululídz ditj lbi'ili' bunách, len guludxía lbi'ili' dö' lahui' laugac bunách, ati' benli' tsaxxón ca' nup gulazaca' gulaguí'i cni.

³⁴ Cni guc, le buechi' ládxi'li' nup nadzungac lidx guia, len lu yöl-la' rudziji queëli' bia' blenli' nup gulabíj lidxli' yugu' le guta' queëli'. Cni benli' le nözili' naqui queëli' le nacr dxi'a len le zoatecz ni' yehua' yubá.

³⁵ Na'a, cutu uca'nli' lë na' runli' löz, le nachë' tu le zxön ubi'ë queëli' Dios.

³⁶ Run bayúdx cözli' zxön ladxi', quië cati' chbenli' ca rë'nnë' Dios, si'li' le gzxi' lu në'ë gunnë' queëli', ca na' nayúj lu guich la'y, ca gnë' Dios, rna:

³⁷ Yetú chi'idau'z

Gdxinë' Bönni' na' ral-la' guidë',

Len cutu ca' tseynë'.

³⁸ Ni'r nu nac tsahui' lahua' neda',

Ulá nu na' le rejlä' neda'.

Chqui' hueycj tá'baga' neda',

Cutur gdzag ladxa'a lë'.

39 Na'a, rē'u ni, cutu nacru' ca nup tu'huéycj ta'dá'baga' Dios len la'nít, san réjle'ru' Cristo len nadél-li'ru' yöl-la' ruslá.

11

Ca nac yöl-la' réjle' queëru' Dios

¹ Na'a, le réjle'ru' Dios, nac löz queëru' si'ru' le runru' löz ati' nac bë' le curlé'iru'.

² Cni gulayejlë'ë Dios xuz xtau'ru', ati' qui lë ni na' nayúj lu guich la'y ca guc quequë', rna: “Gulurujë' dxi'a lahuë' Dios.”

³ Le réjle'ru' Dios, ráquibe'iru' benë' yödzyú ni Lë' len didza' bë'zë'. Lëzca' cni, cati' benë' Dios yúgu'të le rlé'iru', bugunë' dxin le cutu zuini.

⁴ Le gyejlë'ë Dios Abel, glu'ë lahuë' Dios rön queëba' böa' bëdxau', tu le nactër lsaca' ca le glu'ë lahuë' Dios Caín, len qui lë ni na' Dios benë' lna' lau queë' Abel na', gnë' naquë' tsahui', len benë' ba la'n lë na' glu'ë lahuë'. Zal-la' chnatië' Abel na', ga rdxintë na'a dza, nac tsca ru'ë didza', le gyejlë'ë Dios.

⁵ Le gyejlë'ë Dios Enoc, gdödë' ni' yehua' yubá len cutu ca' gutië', ati' cutur nu budzöli lë', le buchë'ë lë' Dios, ati' nayúj lu guich la'y ca nac queë', rna: “Zi'al ca buchë'ë lë' Dios, benë' Enoc le rdzag ladxë'ë Dios.”

⁶ Na'a, chqui' cutu réjle'ru' Dios, cutu gac gunru' le rdzag ladxë'ë Lë', ati' quië gbíga'ru' gal-la' ga zoë' Dios, run bayúdx tséjle'ru' zoaczë' Lë', len rubi'ë qui nu rui' ladxi' Lë'.

⁷ Cati' ni' Dios buzéjni'në' Noé ca ral-la' lac le cutu ráquini Noé na', le gyejlë'ë Dios Noé, benë' ca rna xtudzë'ë Dios len bupë'ë barco zxön na' nazí'

lei Arca, ati' lè'i barco na' gululá bunách di'a dza queë' Noé. Le gyejlë'ë Dios Noé, benë' ga nac bë' narugu quegac bunách yödzyú, len bdél-li'në' guquë' tsahui' lahuë' Dios, le ta'del-li' nup ta'yejlë' Lë'.

⁸ Cati' ni' Dios bulidzë' Abraham, le gyejlë'ë Lë' Abraham, benë' ca rna xtidzë'ë Dios len buzë'ë ladzë' quië tsijë' latj ni' ral-la' si'ë ca tu le gaqui tsaz queë', ati' brujë' ladzë' zal-la' cutu nöznë' gazx ni' ral-la' tsijë'.

⁹ Le gyejlë'ë Dios Abraham, guquë' ca tu bönni' zi'tu', gzoë' luyú na' Dios gzxi' lu në'ë gunnë' queë'. Gzoë' lu yu'u lári'dau', len la' tuz ca glunë' Isaac len Jacob, zxi'n xsoë' Abraham, nup ni' gzxi' lu në'ë Dios unödzjë' quequë' lë na' gzxi' lu në'ë gunnë' queë' Abraham.

¹⁰ Cni benë' Abraham, le benë' löz gdél-li'në' yödz na' zoa tsaz xlibi zö'ö qui, le nuzöë' Dios xlibi zö'ö qui, len glu'ë ga na' zoë' Lëczë'.

¹¹ Lëzca' cni Sara, zal-la' chnacnu ngul huödx, gyéjlë'nu Dios, ati' Lë' bë'ë queënu yöl-la' huac buzoanu-bi' bi'idau'. Buzoanu-bi' bi'i bönni'dau' zal-la' chgdöd iz queënu, le gyéjlë'nu Dios gunë' ca rna xtidzë'ë na' gzxi' lu në'ë queënu.

¹² Qui lë ni na', zal-la' chbgultsquë' Abraham, gulacua'bi' ziántërbi' zxi'n xsoë', glacbi' tsca rö'ba' bölj luzxbá, len tsca rö' yuzx ra' nis zxön, nutu nu gac uláb leygac.

¹³ Yúgu'të bönni' ni glatië' len cutu gulazi'ë lë na' gzxi' lu në'ë Dios unödzjë' quequë', san gulayejlë'ë Dios, len zi'tu' zi'tu'z gulalé'inë' lë na' ral-la' la'zi'ë. Gulayejlë'ë Dios, len glunë' lna' lau qui lë ni. Cni

guc, gululu'ë nacquë' ca bönni' zi'tu' len bönni' ta'dazë' yödzlyú ni.

14 Bönni' tu'ë cni didza', tu'lu'ë ta'guiljë' tu latj gac ladzquë'.

15 La'naru' gulazá' ládxi'quë' cni qui luyú ga ni' gularujë', le nactë ludzölnë' nacx huöjquë' ni',

16 san gulazá' ládxi'quë' qui luyú na' nacr dxi'a, le zoa yehua' yubá. Qui lë ni na' cutu rutui'në' Dios cati' ta'në' naquë' Dios quequë', le chnupë'ë quequë' tu yödz.

17 Le gyejlë'ë Dios Abraham, cati' gzxi' bëtë lë' Dios, budödë'-bi' lahuë' Dios bi'i Isaac queë' ca na' tu'dödë'-ba' lahuë' Dios böa' bëdx tu'dödcdë'-ba'. Gzoë' sina' Abraham udödë'-bi' lahuë' Dios bi'i bönni' zi'al queë' na' zal-la' nachi' bi'i na' gzxi' lu në'ë Dios gunnë' queë'.

18 Cni benë' zal-la' gudxë' lë' Dios, gnë': "Lu na'bi' bi'i Isaac quiu' gchísgaca'-bi' zxi'n xsu'."

19 Cni benë' Abraham, le gúquibe'inë' napë' Dios yöl-la' huac uspanë'-bi' lu yöl-la' gut, ati' ca tu le run isaqui', huac gnaru' buzi'ë-bi' lu yöl-la' gut zal-la' cutu gutbi'.

20 Le gyejlë'ë Dios Isaac, gnabnë' Dios gun la'yë'-bi' bi'i Jacob lenca' bi'i Esaú ca nacgac le luzi'bi' xbey dza zi'a za'.

21 Le gyejlë'ë Dios Jacob, cati' ni' chzoa gatië' gnabnë' Dios gun la'yë'-bi' tu tubi' zxi'në' José, ati' gyij ladxë'ë Dios, ni' nayecheuë' lu xuyág queë'.

22 Le gyejlë'ë Dios José, cati' ni' chzoa gatië', bëtë didza' qui dza na' la'rujë' luyú Egipto zxi'n xsoë' Israel, ati' gna bëtë ca ral-la' lu'ë dxit queë' luyú ga na' tsajcu'ë.

23 Le gulayejlë'ë Dios, cati' guljbi' bi'idau' Moisés, gulucachë'ë-bi' xuz xna'bi' gdu ca tsonn beo', le gulalé'inë' nacbi' lach bi'i bönni'dau' na', len cutu gládxinë' bönni' rna bé'inë' bunách Egipto, bönni' na' gna bë'ë ludödcde'-bi' bi'i bönni'dau' na'.

24 Le gyéjlë'bi' Dios Moisés, cati' gzxönbi', cutur bë'bi' latj nu uzóa lëbi' bi'i bönni' queënu ngul zxi'në' Faraón, bönni' na' rna bé'inë' bunách Egipto.

25 Cni benbi' le gúquibi' nacr dxi'a nu usaca' zi' lëbi' tsazxön len bunách queë' Dios ca uzi'bi' xbey tu chi'z yugu' le tu'zí' xbey nup tun dul-la'.

26 Gúquibi' nacr lsaca' nu ulídz ditj lëbi', ca na' guc queë' Cristo, ca gdél-li'bi' yugu' yöl-la' tsahui' quegac bunách Egipto, le gza' ládxi'bi' ca nac le ubi'ë queëbi' Dios.

27 Gdöd ni', le gyejlë'ë Dios Moisés, brujë' luyú Egipto, len cutu gúdxinë' yöl-la' rley queë' bönni' rná bé'inë' bunách Egipto, ati' bia' blenë' ca run nu rle'i Dios, Nu na' curlé'iru'.

28 Le gyejlë'ë Dios Moisés, benë' Lni Pascua ca gna bé'inë' lë' Dios, len buchijë' rön gap nu ryaz lidxquë', cui gdödi zxi'nquë' nu na' ral-la' usnit yugu' bi'i bönni' zi'al quegac bunách Egipto.

29 Le gulayejlë'ë Dios, guladödë' bönni' Israel luyú bidx gatsj lahui'l nis zxön nazí' lei Nis Xna. Cati' glë'nnë' la'dödë' ca' ni' bönni' Egipto, gulayëpinë' nis.

30 Le gulayejlë'ë Dios, cati' budx guladödë' bönni' Israel gdu zbi'il yödz Jericó yugu' dza gdu gadx dza, gulaguúndj zö'ö tun chi'i yödz na'.

31 Le gyéjlë'nu Dios Rahab, ngul rui'nu latj

bunách, cutu gutnu tsazxón len bunách Jericó na' cuglún ca rna xtidzè'ë Dios, le bennu ba la'n bönni' Israel na' duyúlanquë' le raclen bunách Jericó.

³² ¿Bizxar ral-la' gnia'? Ryadzj latj gu'a didza' ca glunë' Gedeón, len Barac, len Sansón, len Jefté, len David, len Samuel lenca' bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios.

³³ Le gulayejlë'ë Dios, guluxicjë' zian yödz zxön, len glunë' le nac tsahui', ati' guladél-li'në' yugu' le gzxi' lu në'ë Dios unödzejë' quequë'. Guluseyjë' rú'acba' bëdx guixi'.

³⁴ Gululë' yugu' lu gui' zxön. Gularujë' lu na'gac nup ludödi lequë' len guia tuchi'. Dios bunë' lequë' tsutsu cati' ni' gulacuídi'në', ati' guluhuöaquë' ca' tsutsu lu gdil-l. Gululaguë' bönni' rjaquë' gdil-l guizx yu quequë' bönni' gza'a.

³⁵ Yugu' ngul dza ni' guluzi'nu bi'i qui queëcnu nubancbi' lu yöl-la' gut.

Yela'quë' bönni' ni' glatië' lu na'quë' bönni' ni' gulusaca' zi'ë lequë', len le cutu glë'nnë' luca'në' Dios, cutu gulazi'ë latj nu usán lequë', quië la'dél-li'në' yöl-la' rubán lu yöl-la' gut, lë na' gláquinë' nactër dxi'a.

³⁶ Yela'quë' bia' blenquë' yöl-la' rutítj len zxguia' qui gba'y, ati' guladzunë' lidx guia, nága'quë' du guia.

³⁷ Gululadxi' la'quë' guiöj bunách, len gulachözë'ë yela'quë'. Gulazí' bë' lequë', len guludöddë' la'quë' len guia tuchi'. Guladödë' na'l ni'l, nácuquë' guid zxacba' bö'cu' zxila' len chivo. Glaquë' yechi' len gulazaca' gulagui'ë, ati' guludxía lequë' dö' bunách.

38 Cni glaquë' bönni' na', ati' cutu glac lsaca' bunách yödzyú ni luzí' xbeyquë'. Guladazë' lu latj ca'z len yugu' lu gui'a, ati' gulacua'zë' yugu' bloj len yugu' yeru luyú.

39 Yúgu'të' gulurujë' dxi'a lahuë' Dios le gulatejlë'è Lë', zal-la' cutu gulazi'ë luyú ni gzxi' lu në'ë Dios unödzejë' quequë'.

40 Cni guc, le nupé'ë queëru' Dios tu le nacr dxi'a quië cati' unë' lequë' gdu, rë'u ni gunru' tsazxön lequë'.

12

Ral-la' uyuru'-në' Cristo

1 Qui lë ni na', lëzca' rë'u, le nacué' gdu zbi'il ga ni zoaru' ziantër nup tun lna' lau ca ta'yejlë' Dios, ral-la' uca'nru' yúgu'të le cunác le nac ca tu le nac zi'i nua'ru', lenca' yúgu'të dul-la' ta'zön rë'u, ati' lu yöl-la' rböz zxön ladxi' queëru', ral-la' gunru' xchinë' Dios, le nac tsca xíti'ru' lu huitj le zoa lauru'.

2 Ral-la' uyuru'-në' Jesús, Nu na' run ga gac tséjlë'ru' Dios len Nu run ga rac gdu yöl-la' rejle' queëru' Lë'. Jesús gzxaca' gdi'ë lë'i yag cruz, len bia' blenë' yöl-la' rutuí'i qui, le gu'nnë' gdél-li'në' yöl-la' rudziji na' uzi'ë xbey, ati' yajchö'ë cuit lë'ë yubél Dios, ga ni' rë'ë rna bë'ë.

3 Gul-yúë' Jesús, ca na' gzxaca' gdi'ë le gulusaca' zi'ë Lë' bönni' dul-la', cui gcuídi'li' len cui gac chop ládxi'li'.

4 Ga rdxintë na'a dza, cutu ca' bia' blenli' ga gdxintë nu gun lbi'ili' huë' le rdá'baga'li' le nac dul-la'.

⁵ Nazx ca' chgul ládxi'li' lë na' ruzéjni'në' lbi'ili' Dios, nacli' ca yugu' zxi'nczë', le nayúj lu guich, rnë':

Zxi'na', cutu uzú' tsla'l le gunë' Xanu',

Usëdi uzéjni'në' li',

Len cutu huöa ladxu'u cati' gut quinë' li'.

⁶ Xanru' rut rguinë' nu nadxi'inë',

Len rusëdi ruzéjni'në' yúgu'të nup nazí' lu në'ë lac zxi'nczë'.

⁷ Ral-la' gua' glenli' le gut quinë' lbi'ili' Dios, le runë' Dios cni queëli' tsca nacli' zxi'nczë'. Cutu ca' zoabi' tubi' bi'idau' cutu gut quinë'-bi' xuzbi'.

⁸ Na'a, chqui' cutu rut rguinë' lbi'ili' Dios ca na' runë' quegac yúgu'të zxi'nczë', ni'r nacli' ca yugu' bi'i lagu', len cutu nacli' gdu zxi'në' Dios.

⁹ Yetú ca', cati' ni' nacru' bi'idau', gulacu'ë xuz xna'ru' luyú ni, glut gulaguinë' rë'u, san runru' lequë' ba la'n. Ca' nac, ral-la' gunr-ru' ca rna xtídzë'ë Xuzru' zoë' yehua' yubá quië soaru' gbanru'.

¹⁰ Yugu' xuz xna'ru', tu chi'z glut gulaguinë' rë'u tsca le gláquiznë' nac dxi'a, san cati' rut rguinë' rë'u Dios, nac quië gac tu le uzi'ru' xbey, gacru' gdu la'y ca nacczë' Lë'.

¹¹ Le nactë cutu nalá' lahui na'a le uzi'ru' xbey qui le rut rguinë' rë'u, san run ga ruhuí'niru'. Chqui' güi'ru' latj usëdi rë'u le rut rguinë' rë'u, gun ga cözru' dxí'adau' len ga gacru' tsahui'.

Soa banádx queëru' chqui' cutu uzë nagru' chi'ë Dios

¹² Qui lë ni na' gul-ún tsutsu na'li' rajxáqui'gac, lenca' zxibli' ta'zxíz, quië gdip ládxi'li' gunli' le nac dxi'a.

13 Gul-zóa tu nöz tsahui', cui gunli' ga ucá'n nöz na' nu rcuidi' ladxi', san gul-gún ga huöac ladxi' nu na'.

14 Gul-güí' ládxi'li' cözlenli' dxi'a yúgu'tè bunách, len gacli' quizi queë' Dios, le chqui' cugunli' cni, cutu gac glé'ili'-nè' Xanru'.

15 Gul-gún chi'i cuinli' cui soa nu ucá'n le ruzá' ladxë'ë queëru' Dios, len cui soa nu gac ca tu guixi' sla', cui utsá' lbi'ili', len cui gun ga cugacli' tsahui' zianli' lbi'ili'.

16 Gul-gún chi'i cuinli' cui gun le cunác o le cunác tsahui' nu dzag lbi'ili', ca na' benë' Esaú, bönni' ni', quië si'ë tu le gáguzë' bëti'ë le dë lu në'ë le naquë' bi'i bönni' zi'al queë' xuzë'.

17 Chnöziczli' ca na' guc queë' Esaú gdöd ni' cati' gu'nnë' gdél-li'në' le gnabnë' Dios xuzë' quië gac dxi'a queë'. Buzechë' queë' xuzë' ati' cutu guta' latj ubí'i ladxë'ë Esaú na' zal-la' gdilj ladxë'ë lei len yöl-la' rbödx queë'.

18 Ca rac queëli' cutu nac ca guc quequë' bönni' Israel, gulabiguë'ë gal-la' ga zoa tu gui'a le gac nu can, ati' gyegui gui'a ni', len böac chul lahui' dza le grö' böaj gasj, len gyeycj bö' bdunu'.

19 Gulayönnë' ta'bödx trompeta, lenca' chi'ë Dios Nu bë' didza'. Cati' gulayönnë' lë ni, gláta'yuë' lahuë' Moisés cutur güi'lenë' lequë' didza' Dios.

20 Cni glunë' le cutu guc gua' glenquë' lë na' gna bé'inë' lequë' Dios, gnë': "Chqui' tsajlibba' gui'a ni tuba' böa' guíxi'dau'z, ral-la' luladxë'-ba' guiöj, o ludödë'-ba' yag tuchi'."

21 Szxönitër ben gadxi lequë' lë na' gulalé'inë', ati' Moisés gnë': "Radxi rdzöbda' len rzxiztsca'."

22 Na'a, lbi'ili' ral-la' gádxitërli' le rbíga'li' gal-la' tu lu gui'a nazí' lei Sión, len ga zoa yödz queë' Dios ban, le nazí' lei Jerusalén qui yehua' yubá, ga na' nacu'ë gbaz la'y guizx yu queë' Dios.

23 Rbíga'li' gal-la' ga ni' nudubgac lahuë' Dios zxi'nczë', nup na' nayujgac lagac lu guich ni' yehua' yubá, lenca' ga zoë' Dios Nu rbequi xbey yúgu'të bunách, len ga na' nacuá' bö' glacczë' bönni' tsahui', Dios bunë' lequë' dxi'a.

24 Rbíga'li' ca' ga zoë' Jesús, Nu ben tsutsu didza' cub na' rucán tsahui', lenca' ga nagu'ë rön queë' Jesús le run ga runít lahuë' rë'u Dios, rön na' run le nacr dxi'a ca le ben xchönë' Abel, le ben ga nu gchuguë' qui Dios.

25 Qui lë ni na', gul-gún chi'i cuinli' cui tá'baga'li' Nu na' rui' didza'. Cutu ca' gululá nup ni' guladá'baga' nu na' bulídz lequë' luyú ni. Nazxgar rë'u, cutu ca' ularu' chqui' tá'baga'ru' Nu na' rulídz rë'u, zoë' yehua' yubá.

26 Dza ni' gzxiz luyú ni le byön chi'ë Dios, san na'a chgzxi' lu në'ë, gnë': “Yetú lzuz, len clëgz luyú uxizia', san luzxbá ca' uxizia'.”

27 Cati' ni' rnë': “Yetú lzuz”, lë ni ruluí'i rë'u ral-la' gdua le gac la'zxíz, lë na' rö' yödzlyú ni, ati' lugá'n le cugác la'zxíz, lë na' rö' yehua' yubá.

28 Qui lë ni na', le ral-la' gdél-li'ru' tu latj ga gna bë'ru', le cugzxíz, guiëru'-në' Dios: “Xclenu'”, ati' lu yöl-la' ba'a ladxi' len lu yöl-la' radxi Lë' tsej ládxi'ru' Lë' ca na' rdzag ladxë'ë Lë',

29 le naquë' Dios queëru' ca tu gui' rusnít le cunác gdu dxi'a.

13

Le ral-la' gunru' le rdzag ladxë'ë Dios

¹ Ral-la' gdxí'iteczli' lza'li' tuli' yetuli'.

² Gul-tsajnéy ral-la' uzoali' lidxli' nu gdxin ga zoali'. Cati' glun cni la'gac bunách, gulucu'ë lidxquë' gbaz la'y queë' Dios, zal-la' cutu gláquibe'inë' nacquë' gbaz la'y.

³ Gul-tsajnéy nup nadzungac lidx guia tsca nunli' tsazxõn lequë', nadzunli' ca' lidx guia. Gul-güí' ládxi'li' bönni' ta'bía ládxi'gac lequë' bunách, tsca lbi'ili' rzaca' rguí'lenli' tsazxõn lequë'.

⁴ Ral-la' gunli' ba la'n yöl-la' nutság na', ati' lu yöl-la' ba'a ladxí' queë' ral-la' sóalenë'-nu ngul queë' bönni', le gchuguë' Dios quegac nup tun le cunác len nup ta'guítsj zxba qui yöl-la' nutság na'.

⁵ Cutu bi uhuídi'li', san gul-dzág ládxi'li' tsca le dë queëli' na'a, le chgnë' Dios: "Gatga uca'na' li', len cutu ubíj ladxá'a li'."

⁶ Cni nac, huac gnaru' gdu ládxi'ru' lë na' rna: Xanru' naquë' Nu raclen neda'.

Cutur gádxida' bi gun quia' bunách.

⁷ Gul-tsajnéy yugu' bönni' tu'yúë' lbi'ili', nup na' tu'sëdi lbi'ili' xtídzë'ë Dios. Gul-yú ca nadél-li'quë', len gul-gún ca tunë' lu yöl-la' rejle' quequë' Dios.

⁸ Tuz ca naquë' Jesucristo, nij, len na'a, len tsalzú.

⁹ Cutu güi'li' latj gchë'gac lbi'ili' ga yubl yugu' zxba gza'a len zxba nadzá'. Nac dxi'a gunli' tsutsu icj ládxi'dau'li' ca nac le ruzá' ladxë'ë queëli' Dios, len clëg ca nacgac zxba qui le ri'j ráguru', lë na' cutu luzí' xbey nup tui' ládxi'gac leygac.

10 Zoa queëru' tu bcugu la'y, le cutu luzí' xbey nup tun dxin qui didza' rucá'n tsahui' bla' zi'al.

11 Bxuz blau qui yu'u la'y na' glu'ë xchöncba' böa' bëdx lu latj nactër la'y ni'a qui dul-la', san guluzégui'ë bëla' ca'z quecba' ga nac ni'l ra' yödz.

12 Lëzca' cni gzxaca' gdi'ë Jesús ni'l ra' yödz quië bunë' bunách dxi'a len rön queëczë'.

13 Tsajta'aru'-në' Jesús, zal-la' la'bíj rë'u lu yödz bunách, len si'ru' tsazxön len Lë' lë na' gululídz ditj Lë' bunách.

14 Cutu zoa queëru' yödzlyú ni tu yödz zoa tsaz, san rguiljru' lë na' zi'a za'.

15 Qui lë ni na', ral-la' cú'teczru'-në' Dios yöl-la' ba, ugunru' dxin lë' Jesucristo. Yöl-la' ba na' nac ca tu le rgu'ru' lahuë' Dios. Ru'a cuinru' guiëru'-në' Dios xclenu' ni'a qui le naquë'.

16 Cutu gal ládxi'li' gunli' le nac dxi'a len gáclenli' lza'li' tuli' yetuli', le nac lë ni ca tu le rgu'ru' lahuë' Dios le rdzag ladxë'ë Lë'.

17 Gul-gún ca rna xtídza'quë' böchi'ru' tu'yüë' lbi'ili', len gul-güí' latj la'ná bé'inë' lbi'ili', le tun chi'ë icj ládxi'dau'li', ca tunquë' bönni' ral-la' la'guíxjö'ë lahuë' Dios le nunquë'. Gul-gún cni quië lunë' dxin na' lu yöl-la' rudziji quequë' len clëg lu yöl-la' rsëbi ladxí' quequë', le cutu ca' uzi'li' xbey dxin na' lunë' lu yöl-la' rsëbi ladxí' quequë'.

18 Gul-lidzë' Dios, gnábili'-në' gáclenë' netu', le runtu' löz soa dxi icj ládxi'dau'tu', cutu uxös netu', len rui' ládxi'tu' gúntecztu' le nac dxi'a.

19 Le nacr blau, ráta'yua' lauli' gnábili'-në' Dios ugu'ë neda' tu nöz udxína' queëli' bayönr.

Dios uzá' ladxë'ë queëru' le gaclen rë'u

²⁰ Na'a, rnábitu'-në' Dios, Nu run ga rac dxi'a queëru' len Nu buspán Xanru' Jesucristo lu yöl-la' gut, Nu na' nac Bönni' Blau Uyú Bö'cu' Zxila', le bulaljè' rön queë' le run tsutsu didza' rucá'n tsahui', le zoa tsaz,

²¹ rnábitu'-në' gunë' ga gacli' gdu, quië gac gunli' yúgu'të dxin dxi'a, len gunli' ca rè'nnë' Lë', ati' gunë' queëli' le rdzag ladxë'ë Lë', le náquili' queë' Jesucristo. Queë' Cristo gactecz yöl-la' ba. Ca' gac.

²² Ráta'yua' lauli', böchi' lza'adau', güi' ládxi'li' didza' ni ruzejni'i lbi'ili', le nac láti'dau'z lë ni ruzuja' queëli' lu guich.

²³ Ral-la' gnözili' chburujbi' lidx guia bi'i Timoteo, bi'i böchi'ru'dau', ati' chqui' gdxíntëbi' quia' ni, gunbi' neda' tsazxón duyutu' lbi'ili'.

²⁴ Gul-gáp Dios böchi'ru' tu'yúé' lbi'ili', lenca' yúgu'të bunách nubijë' quizi queë' Dios. Tu'gáp lbi'ili' Dios bunách ta'yejlë' Cristo nacuá' luyú Italia.

²⁵ Dios uzá' ladxë'ë queëli' yúgu'tëli'. Ca' gac.

Didza' cub rucá'n tsahui'
New Testament in Zapotec, Southern Rincon
(MX:zsr:Zapotec, Southern Rincon)

copyright © 1992 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Zapotec, Southern Rincon

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Zapoteco, Rincón Sur [zsr], Mexico

Copyright Information

© 1992, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Zapotec, Southern Rincon

© 1992, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

7feac3cb-fa00-54f1-b2be-b4d6aa29755b